

9.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Masal Konu Anlatımı

MASAL. Olağanüstü olayların, olağanüstü kahramanlara bağlanarak anlatıldığı sözlü bir edebiyat ürünüdür. Genelde halk arasında anlatılan masallar, sonradan bir yazar tarafından derlenir, yazıya aktarılır. Olaylar hayal ürünüdür. Yer ve zaman belli değildir. Masalarda genellikle bir eğitim amacı saklıdır; masallar bu yönüyle didaktik (öğretici) bir nitelik taşır. Genelde zıt durumların mücadeleleri yer alır. İyiler ödüllendirilir, kötüler cezalandırılır. Evrensel konular işlenir. Olaylar, öğrenilen geçmiş zaman kullanılarak anlatılır. Masal, anonim bir türdür. Anlatım kısa ve yoğundur. Masalların çoğu "bir varmış, bir yokmuş" ya da "evvel zaman içinde, kalbur saman içinde" gibi ifadelerle başlar. Bunlara tekerleme ya da döşeme denir. Tekerlemeden sonra olay (asıl masal) ve dilek bölümleri gelir. Türk masallarında dilek bölümü genelde "Onlar ermiş muradına..." ya da "gökten üç elma düştü..." biçiminde başlar. Masalarda milli ve dini motiflere hemen hiç yer verilmez. Masal türünün Hindistan'da doğduğu sanılmaktadır. Günümüzde belli bir kişinin ortaya koyduğu yapma masalarda yazılmaktadır. Dünyada meşhur yapma masal yazarları;

Grimm Kardeşler Alman şiiirlerini, efsanelerini ve masallarını derleyip, edebi bir üslupla yeniden yazıp 1812'den sonra Çocuk ve Yuva Masalları adı altında yayınlamışlardır.

Başlıca masalları; Bremen Mızıkacıları, Hansel ile Gretel, Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler, Rapunzel, Altın Kaz, Kül Kedisi, Çizmeli Kedi, Kırmızı Başlıklı Kız.

Jean de La Fontaine'nin masalları toplamda 238 adettir ve 12 kitapta toplanır.

Başlıca masalları; Ağustos Böceği ile Karınca, Karga ile Tilki, Kurt ile Kuzu, Tavşanla Kaplumbağa, Kurt ile Köpek, Tilki ile Leylek, Horoz ile Tilki, Kedi ile Fareler, Kurt ile Leylek, Tarla Faresi ile Kent Faresi, Kurbağa ile Korkak Tavşan, Güvercin ile Karınca, Değirmenci Oğlu İle Eşegi.

Hans Christian Andersen 'Kibritçi Kız', ve 'Güzel Prenses ve Bezelye' gibi masalları içeren "Çocuk Masalları" kitabıyla ünlendi. Yalnızca Bir Çalgıcı, Bir Şairin Çarşısı, İki Barones, İsveç Resimleri, İspanya'da, Thumbelina, Kibritçi Kız, Uçan Sandık, Güzel Prenses ve Bezelye.

Jonathan Swift Başlıca eserleri; Gulliver'in Gezileri, Teknenin Masalı, Örf ve Adetlerde Yenilik, Dilin Geliştirilmesi İçin Bir Tasarı.

Lyman Frank Baum Her gece çocuklarına masal anlatırken yarattığı Doroti karakteri, Oz Büyücüsü masalını yazmasını sağladı. Başlıca eserleri; Zümrüt Kent, Sihirbaz Oz.

Carlo Collodi Pinokyo, Büyümüş De Küçülmüş, Ben Çocukken-Maskeli Şenlik, Neşeli Öyküler, Gözler ve Burunlar, Neşeli Notlar, Küçük Pembe Maymun.

Saim Sakaoğlu, Masal Araştırmaları adlı kitabında "Olayların geçtiği yer ve zaman belli olmayan; peri, dev, cin, ejderha, arap bacı gibi kahramanları, belirli kişileri temsil etmeyen hikâyelerdir." şeklinde tanımlamıştır.

Naki Tezel ise "Genellikle doğaüstü kahramanlara ve maceralara yer verilen, konusu hayali, kulaktan kulağa aktarılarak geçen halk hikâyeleridir." şeklinde tanımını yapmıştır.

Pertev Naili Boratav, masalı "nesirle söylenmiş, dinlik ve büyülük inanışlardan ve törelerden bağımsız, tamamıyla hayal ürünü, gerçekle ilgisiz ve anlattıklarına inandırmak iddiası olmayan kısa bir anlatı" şeklinde tanımlamıştır. Türk masallarının kaynağı ile ilgili şimdiye kadar araştırma yapılmamıştır. Ancak, derleme ve sınıflandırma çalışmaları yapılmıştır.

Rus Türkoloğu Vasili Radlof, Türk masallarını derleyen ilk kişidir.

Albert Wesselski, George Jakob, Thedor Menzel ve Friedrich Giese Türk masalları üzerine çalışma yapan diğer kişilerdir. Türkiye'de konuyla ilgili ilk çalışma, K.D. imzası ile yayımlanan Türk Masalları'dır. Bu eserden ilk kez Ziya Gökalp bahsetmiş, Pertev Naili Boratav ise tanıtmıştır. Türkiye'de masallar üzerine çalışanların başında Pertev Naili Boratav gelir. Onun Typen Türkischen Volksmärchen (tr. Türk Halk Masalları Tipleri) adlı, hocası Wolfram Eberhard'la birlikte hazırladığı katalog, Türk masalcılığının kilometre taşlarından en önemlisidir. Bu eserde, 2500 Türk masalı incelenerek, 378 tip

(masal) tespit edilmiştir. Boratav bu çalışmasından önce 1955'te Zaman Zaman İçinden, sonra 1969 yılında Az Gittik Uz Gittik adlı eserleriyle Türk masalları hakkında bilgi ve metinlere yer vermiştir. Türk masalları üzerinde yapılmış bir diğer tasnif çalışması da Amerika'da yayımlanan S. Walker ile A. Uysal'ın çalışmasıdır. Ziya Gökalp, önce Küçük Mecmua'da neşrettiği bazı masalları daha sonra Altın Işık adlı eserinde bir araya getirmiştir. Billur Köşk Masalları, 1961 yılında Tahir Alangu tarafından yayımlanır. Eserde bulunan on dört masal, Türkiye Türkçesi ile verilerek, bunların Eberhard-Boratav Kataloğu'ndaki tip numaraları saptanmıştır. Yazar, 1967 yılında ise Keloğlan Masalları'nı yayımlamıştır. Türk masalları sözlü gelenekte yaşamıştır. 19. yüzyılda ise yazıya geçirilmiştir. Türkiye'de halk ağzıyla derlenmiş en eski kitap Billur Köşk'tür. Zümrüdüanka kuşu Türkiye'deki en yaygın ya da başka bir ifadeyle en çok bilinen masaldır. Masal, aynı zamanda Şamanizm'in kalıntıları (gök tanrı inanışları) ile örülüdür. Masaldaki olağanüstü motifler gösterge olarak mistik düşüncenin uzantısıdır. Türk masallarında birçok tip ve kahraman mevcuttur. Görkemli saraylarda oturan, oğulları ve kızları olan padişah tipi yaygındır. Başarılı olan kişilere dünya malı bağışlarlar. Bir diğer tipten ise Keloğlan'dır. Bunların dışında cadılar, periler, cinler, kurnaz tilkiler, kötülük timsali kurtlar, parmak çocuklar, nohut oğlanlar da Türk masallarında geçen tiplerdir.

MASAL PLANI. Masallar; döşeme, serim, düğüm, çözüm ve dilek bölümlerinden oluşur:

Döşeme. Masalın başlangıç bölümüdür. Bu bölümde kısa veya uzun bir tekerleme ile dinleyici veya okurlar masalın olağanüstü dünyasına hazırlanır. "Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde..." gibi kalıplaşmış giriş tekerlemesi sözlerle başlar.

Serim. Bu bölüm olay, kişi, zaman ve mekân ile ilgili temel unsurların ortaya konulduğu bölümdür. Bu bölümde olay örgüsü içinde yer alan kişiler tanıtılır ve masalı kuracak ve geliştirecek olayın/olayların ne olduğu ve nasıl başladığı anlatılır. "Bir memleketin birinde..." gibi ifadelerle olaya giriş yapılır.

Düğüm. Bu bölüm, masalda anlatılan olayların düğümlendiği ve bir çıkmaza girdiği bölümdür. Bu bölümde olaylar, dinleyici veya okuyucunun ilgisini, merakını arttıracak bir hâle gelir. Olaylar gelişir, çatışma ortaya konur, olayın ayrıntılarına girilir. İyiler ve kötüler bu bölümde belirginleşir. Merak duygusu yoğunluk kazanır. Olaylar hızlanarak çözüm noktasına yönelir.

Çözüm. Düğüm bölümünde belirginleşen çatışma bu bölümde iyilerin kazanması ve kötülerin cezalandırılmasıyla çözülür. Bu çözümde genellikle olağanüstü veya olağan bir kişi veya varlığın yardımı söz konusudur.

Dilek. Masal "Onlar ermiş muradına, biz çıkalım kerevetine", "Darısı yurdumuzun güzelleri başına" gibi iyi dilek bildiren kalıplaşmış sözlerle son bulur. Masalın olumlu bir sonuca bağlandığı bölümdür. Bu bölüm genellikle bitiş tekerlemesiyle son bulur. Bu bölümde hem masal kişilerine hem de dinleyicilere yönelik iyi dilekler sunulur.

Masallarda Yer Alan Bazı Ana Karakterler ve Sembolize Ettiği Değerler

Keloğlan - Şans ve zeka , Üvey anne- Zulüm, Üvey kız kardeş – Kıskançlık , En küçük kardeş - İyilik, başarı, Zeka, Yaşlı adam - İyilik, yardım, Köse - Hainlik, kötülük

Fabl; kahramanları çoğunlukla hayvanlardan seçilen, ders verme amacı güden, genellikle manzum bir edebî türdür. Fabllarda bir öğüt yer alır. Bu öğüt, genellikle bir atasözü ya da özdeyiş yoluyla verilir. Fabllarda soyut kavramlar, somut olaylar yardımıyla anlatılır. İnsanların başından geçen her türlü olay fablın konusunu, iyilik-kötülük gibi çatışmalar olay örgüsünü oluşturur. Kahramanlar genellikle hayvanlardır fakat insanlar da zaman zaman bu kahramanlar arasında yer almaktadır. Hayvanlar fablda kurnazlık, cesaret, kibir, kıskançlık, kahramanlık gibi insani özellikleri temsil edecek şekilde yer alır; bunun için fabllarda genellikle teşhis ve intak sanatlarından yararlanır. Olaya dayanan diğer türlerde olduğu gibi fablda da öyküleyici anlatıma başvurulur. Fabl türünde de masalda olduğu gibi yer ve zaman belirsizdir. Ders verme amacı güdüldüğü için dili sadedir. Zaman zaman kalıp sözlere yer verilir .Masalda olduğu gibi fablda da "dostluk, dayanışma, korku, öfke, kurnazlık" gibi evrensel tema ve kavramlar işlenir.